

duurzaamheid & natuur

DAKTUIN

STADSBOER

WARMOEZENIER

GLASTUIN

LED-TUIN

Gertjan Meeuws: 'Als je onze producten hebt geproefd ben je om. Sperziebonen kun je rauw eten, zo lekker!'

FOTO JÖRGEN CARIS

den waar extreme omstandigheden gelden: te warm, te droog, te nat, te koud." Maar uiteindelijk is ook Nederland aan de beurt. "Het idee is toch om het eten dicht bij de consument te produceren. Op loopafstand, dat is goed voor de smaak en de voedingswaarde. Rijpe spullen plukken en direct opeten, daar gaat het om. Daarom ben ik ook niet zo voor grote agrofoodparken buiten de stad. De moestuin en PlantLab kunnen wel uitstekend naast elkaar bestaan. Als die moestuin of stadsboerderij maar op professionele wijze gerund wordt. Een stad voeden moet door profs gebeuren."

Over acceptatie door de consument van het PlantLab-eten maakt Meeuws zich niet zo druk. "Het ligt eraan hoe je het voorstelt. Afgesloten ruimten gevuld met paars licht, is een lastig verhaal. Ik krijg echter zelden negatieve feedback. Als je onze producten hebt geproefd, ben je om. Sperziebonen kun je rauw eten, zo lekker! En het verhaal erbij: geen pesticiden, geen ziekten, 90 procent minder watergebruik. En dan hebben we ook erg kleine units, ter grootte van een magnetron. Iedereen kan het thuis doen. Hotels en ziekenhuizen kunnen kassen naar hun eigen wensen inrichten. Je hoeft daar niets voor te doen. Wij inventariseren de wensen van de klant, vogelen dat uit tot de optimale balans er is. Dan is het een kwestie van het proces bewaken."

Meer informatie: www.plantlab.nl

'Kleinschalige landbouw is niet per se hobbyisme'

Als het gaat om de vraag hoe mensen – die in 2050 voor 75 procent in steden wonen – zich in de toekomst duurzaam gaan voeden, schommelt het antwoord tussen: kleinschalig in en rond de stad of grootschalig middels voedselparken wat verder van de stad. PlantLab is een tussenvorm. Het is eigenlijk een voedselpark, maar het wil per se in de stad opereren. Daar zijn immers de monden.

De Wageningse ecooloog Peter Smeets is het meest uitgesproken. Het wereldvoedselprobleem is, volgens hem, alleen op te lossen met hoogproductieve systemen, die bijna per definitie grootschalig en industrieel werken. Die agroparken zijn overigens alleen in Nederland gerealiseerd, zoals AgriportA7 in de Wieringermeer. Stadslandbouw richt zich of op een zeer beperkte niche-markt van mensen die zich duur voedsel kunnen veroorloven of het vindt plaats in de hobbysfeer, goed voor de gemeenschapszin, aldus de ecooloog. Waar het voor hem echt om gaat is efficiëntie en slimme logis-

tiel. Alleen zo is de voedselproductie duurzaam te krijgen en kunnen al die miljoenen in de almaar uitdijende steden elke dag betaalbaar eten.

Andere kenners van de voedselwereld hebben zo hun twijfels over agroparken, maar verwerpen ze niet op voorhand. Afhankelijk van je blik is enige combinatie van kleinschalig en grootschalig wellicht het meest optimaal: voedsel telen is meer dan alleen monden vullen.

Gaston Remmers, lector aan de Christelijke Agrarische Hogeschool, geeft Smeets gelijk als voeding wordt bekeken op wereldschaal. "Het is interessant voor sommige mega-steden. Maar op een andere schaal zie ik het toch anders. Zet agroparken in Nederland. Wat hebben die te maken met een vitale stedelijke en landelijke ontwikkeling? Dan zijn ze er toch vooral voor de export."

Op een PlantLab-achtige opzet in de stad, waarbij wellicht leegstaande kantoorpanden kunnen worden gebruikt, zegt Remmers: "Dat kan, maar wat is het doel? Panden gebruiken omdat ze leegstaan en zo nog

een productieve functie krijgen of gaat het om echte duurzaamheid? Wat voor mij ook telt is de invloed op de buurt, op een wijk. Waarschijnlijk zal de output hoog zijn, maar wat levert het op aan werkgelegenheid of leefbaarheid van een stad?"

De mogelijkheid om in agroparken de kringlopen te sluiten, is voor de Wageningse onderzoeker Jan-Eelco Jansma reden om deze manier van telen niet af te wijzen. "Dat sluiten van de kringlopen, waardoor er geen reststoffen meer verloren gaan, is erg duurzaam. Dat is toch een van de redenen om een nieuwe voedselketen op te zetten." Planten telen op grote schaal is geen probleem, maar over

om de stad tevens de mogelijkheid om alle reststoffen die uit die stad komen weer te verwerken. Ook op kleinschalige manier zijn kringlopen te sluiten."

Landbouweconoom Jan Willem van der Schans is het meest sceptisch over de grootschalige opzet. "Ik vind het te veel van boven opgelegd. Te veel tekentafel. Ik ben meer van de keukentafel. Het is juist een van de charmes van de huidige voedselbeweging dat die van onderop komt. Niemand kan daar meer omheen. Daar komt bij dat het volledig sluiten van kringlopen binnen een agropark een lastig verhaal is. Het is een inflexibel systeem. Ik wil nog wel eens een zakelijk model zien van zo'n agropark dat uitwijst dat het rendabel te krijgen is."

Voor de productie van voedsel is grootschaligheid niet nodig, is de overtuiging van de landbouweconoom. "We komen in het westen om in het voedsel. Er is gewoon te veel, het is alleen fout verdeeld. De vraag is hoe agroparken daar een oplossing voor bieden. Kleinschalige landbouw wordt vaak afgeschilderd als hobbymatig, maar als je het goed aanpakt kan het ook professioneel. Als ik kijk naar hoe dat nu in Amerikaanse voortuinen gebeurt. Met slimme teeltprogramma's heb je drie oogsten per jaar, gebruikmakend van de microklimaten die er in een stad zijn. Zo is er een hoge opbrengst te bewerkstelligen en voor de ondernemer een behoorlijk inkomen."

De voedselbeweging komt van onderop, daar kan niemand meer omheen

het op die manier houden van dieren heeft Jansma zijn twijfels. "Ik ben bang dat die megastallen toch weer problemen krijgen met dierziekten. Bovendien mis ik in die grootschaligheid de menselijke maat. Eetbaar groen moet op een natuurlijke manier worden geïntegreerd in de stad. De stedelijke planologie heeft dat tot nu toe tegengehouden. Dat moet anders. Dan biedt de landbouw in en